

πτωχόν αυτό κατασκευάσμα της βροφικῆς μου επιστημονικῆς ηλικίας, τὸ ὁποῖον πρὸ πολλοῦ ἐπέταξα εἰς τὰ σκουπίδια. "Αν μέσα εἰς αὐτὸ ὁ ἀστυνόμος σου βρῖσκει μέρον, ἐκ τῶν ἀντικόντων εἰς τὴν κατάστημα τοῦ Ριμπώ, τὰ ὁποῖα «ἔχουν» τέτοια δύναμι καὶ ἰξία επιστημονικῆς παρατηρήσεως ποῦ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ μὲ θανατώσῃ γιὰ σοφὸν καὶ νάναφωτον: «Τί τιμὴ γιὰ "Ἑλλήνα ἐπιστήμονα νὰ γράφῃ τόσο δυνατὰ πράγματα!» ἀυποῖμε πῶς δὲν εἴμπορὸν νὰ συμφωνήσω μαζί του. "Οπωσδήποτε οἱ ἄξιοι ἄνθρωποι, τοὺς ὁποῖους ἀναφέρει, εἶνε ἐντελῶς ἀθῶοι τῆς μομφῆς ποῦ τοὺς ἀποδίδει καὶ πρέπει νὰ τοὺς ὑπερασπισθῶ. Τὸ ἴδιο ἀπίνω κάτω ἔπαθε ὁ ἀστυνόμος σου καὶ μὲ τὴν «φιλοσοφίαν τοῦ Νίτσε». "Ο μόνος ποῦ εἴμπορεῖ νὰ παραπονεθῇ εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν εἶνε ὁ πτωχὸς ὁ Λυχτεμπερξέ, τὸν ὁποῖον τόσο συχνὰ ἀναφέρω, ἔστω καὶ διὰ νὰ διαφωνήσω μαζί του σὲ μερικὰ μέρον. Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον ὁ ἀστυνόμος σου νὰ ζητῇ καὶ ἄλλους συνεργάτας γιὰ ἓνα πρᾶγμα, ποῦ τὸ βλέπω τόσο πτωχὸ καὶ ἀτελές ὁ ἴδιος ὕστερον ἀπὸ κάμποσα χρόνια. "Ο Φρίτζ Μάουτνερ! Ἀλλά δὲν ἠξεύρω σκριπ ἀπὸ Γερμανικά. Ποῦ νὰ τὸν γνωρίσω καὶ ποῦ νὰ μοῦ τύχῃ ἡ εὐκαιρία νὰ τὸν πλησιάσω. Die Nation! Ἀνάθεμά με καὶ ἂν γνωρίζω τὸ περιοδικὸν αὐτό. "Ο André Gide! "Ορκίζομαι εἰς τὰ κόκκαλα τοῦ Νίτσε, ὅτι δὲν γνωρίζω ἂν ἐνησχολήθῃ ποτὲ μὲ τὸν ποιητὴν τοῦ «Ζαροτούστρα». "Οπωσδήποτε εἶνε πολὺ καλὸς ὁ ἀστυνόμος σου νὰ μοῦ ἀποδίδῃ τόσον καλὰς σχέσεις. Νομίζει κανεὶς πῶς ἐβάλλθηκε νὰ μὲ ἀποθεώσῃ. Καὶ συὶ ἐξομολογοῦμαι ὅτι ἀπὸ τὴν στιγμήν ποῦ ἐνῆθασα τὴν χθεσινὴν σου ἐπιφυλλίδα, τὴν ἐπύρρα ἀπίνω μου. Χθὲς μάλιστα ἔβλεπα εἰς τὸν ἴπνον μου ὅτι δόλοι αὐτοὶ, οἱ Γκογκούρ, ὁ Ράσκιν, ὁ Binet, ὁ Proust, ὁ Richet, ὁ Φρίτζ Μάουτνερ καὶ ὁ Gide, ποῦ εἶχαν στήσει κροτέρι, διὰ νὰ μὲ ἀμστεύσουν. Τί ὄνειρα ποῦ βλέπει κανεὶς, ἀγαπῶντὲ «Νουμά», ὅταν ἐξη τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ διαβάζῃ ἀποθραυτῆς εἰς τὸ κρεβάτι του, ἔστω καὶ τόσον εὐχάριστα πράγματα, ὅπως ἡ νέα σου ἐπιφυλλίς!

Καὶ διὰ νὰ τελειώσω, ἐπειδὴ σοῦ ἐξώμολογήθηκα παραπάνω μερικὰς λωποδυσίας τοῦ πρώτου εἶδους, τὰς ὁποίας δὲν ἐμυρίσθικεν ὁ ἀστυνόμος σου. θὰ σοῦ ἐξομολογηθῶ καὶ μίαν ἄλλην δευτέρου εἶδους, διὰ νὰ ἐλαφρύνω τὴν συνείδησίν μου. Κάπου μεταξὺ τῶν κλοπιμαίων μου, ἱπέρχει ἓνα πολύτιμον σκεῦος, τὸ ἔξῃς: «Τὸ ὕδωρ συγκρατεῖται ἀπὸ ὀξυγόνο καὶ ἰδρυγόνο». Τὸ πολύτιμον αὐτὸ σκεῦος, μεταξὺ μας, εἶνε προτὶν μᾶς φοβερὰς λωποδυσίας, τὴν ὁποίαν διέπραξα πρὸ ὀλί-

γων ἐτῶν. Δῶσε μου τὸ λόγο σου ὅτι δὲν θὰ πῆς τίποτε εἰς κανένα, πρὸ πάντων εἰς τὸν ἀστυνόμον σου.

Καὶ τώρα, μὲ ἐλαβὼν συνείδησιν, ἀναπαύομενος εἰς τὰ ὑπόγεια τῆς ἀστυνίας σου, κατόπιν μακροῦ καὶ ἐνδόξου λωποδυτικοῦ σταδίου, περιμένω ἀνυπομόνως ὅλους τοὺς ἄλλους λωποδύτας, ποῦ θὰ μοῦ στείλῃς. Στείλῃ μου ὅσον εἴμπορεῖς περισσοτέρους. Μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ἔχει κανεὶς ἀνάγκην ἀπὸ συντροφιά. Μὴν ἀπομονώσης τὸν ἀγαπητόν μου Ἐπισκοπόπουλον καὶ τὸν φιλιαν καὶ πρὸς τοὺς δύο, ὥστε δὲν θὰ εἴμποροῦσα νὰ ζήσω χωρὶς αὐτοὺς εἰς τὸ ὑγρὸν αὐτὸ δεσμοτήριον.

Ἐκ τῶν φυλακῶν τῶν βαρυποίνων τοῦ «Νουμά»

19 Μαΐου 1903

Συγχωρετέ με καὶ ὁ Θεὸς συγχωρεσοί σας

Ὁ δυστυχὴς σας φίλος
ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΣΤΕΦΑΝΩΤΕΟΝ

Ἐν μέσω δημηγύρεως σοφῶν καὶ ἀγγελίων, Πεζῶν, λογίων, ποιητῶν, τῶν πλείστων πενικαλῶν, Καὶ τελωνῶν καὶ νομικῶν καὶ δὲ καὶ γρημικῶν. Ἀπὸ τῆς ἔδρας μεδιῶν μὲ ὄμμα σμερδαλέον, Τάδε ἔειπεν ὁ Νεοκλής:

— Φίλε, ἦτο μοιραῖόν!

Ἐγὼ, ὅστις τοὶ ἔκρηχεν εἰς λεύκωμα ὠρεῶν Τῶν νεκρῶν μου τῶν ἐτῶν ἔπος ὀδελιστέον:

«Λησμονεῖ, Τιμολέων,

«Διότι ὅστις λησμονεῖ δὲν ἐνθυμεῖται πλέον» —

Δίδω σοι δάμνην, ἀπαρχὴν ἐθνικῶν τροπαίων,

«Ὅσπερ φρυγέλιον ὠμὸν τῶν μάλα πατακτῶν

Ξενομανῶν καὶ μαλλιαρῶν, ἐκρύλων καὶ χυδαίων,

Νὰ σοὶ προσέπω παρωδῶν τὸ ρῆμά μου τ' ἀρχαῖον:

«Τοῦτο τὸ χιλιόδραχμον ἔπαρε, Τιμολέων,

«Διότι, ἂν δὲν τὸ δειχθῇ, δὲν θὰ τὸ λάβῃς πλέον».

ΧΑΜΑΙΔΕΟΝ

ἘΝΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑ

Φίλτατε Νουμά,

Πολὺ σωστὰ μιλεῖ ὁ Βάγγος στὴν «Ἐστία». Μοῦ φαίνεται ὅμως, ὅτι μεταξὺ τῶν δύο ἀντιθέτων μεθόδων—ἀπλοποιήσεως τῆς καθαρεύουσας καὶ συγκερασμοῦ τῆς δημοτικῆς μὲ στοιχεῖα τῆς καθαρεύουσας—ὑπάρχει οὐσιαστικὴ διαφορὰ, καὶ κατὰ τὴ γνώμην μου, μόνον ἡ δευτέρα θὰ λύσῃ τὸ ζήτημα, διότι μόνον ἡ δημοτικὴ ἔχει σύστημα καὶ πρέπει

ἀπὸ σύστημα ν' ἀναχωρήσουμε γιὰ νὰ φθάσουμε σὲ ἀποτέλεσμα, ἄλλοιως θὰ εἴμαστε πάντα πελαγωμένοι, ὅπως εἴμαστε τώρα.

Ὅτι τοὺς ριζοσπάστες δημοτικιστὰς «τοὺς βάζει στὴ θέσιν τοὺς» ὁ κ. Κρ., δὲν εἶναι ἡ κυριολεξία, ἀφοῦ δὲν συμβουλεύει νὰ στήσουμε ἀνδριάντα τοῦ Ψυχάρη. Ἴσως τὸν ἀνδριάντα ζητεῖ «νὰ βάλῃ στὴ θέσιν του». Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι τὴ γλώσσα τοῦ Ψυχάρη τὴν βρίσκει τελείως δημοτικὴ καὶ τοῦ δίνει ἀπολύτως δίκαιο ὑπὸ ἔποψιν επιστημονικῇ, ἀλλὰ τὴν θέλει λίγο πιὸ ἐλαστικὴ στὴν παραδοχὴ στοιχείων τῆς καθαρεύουσας. Ἐπίσης τὴ μετάφρασιν τοῦ Εὐάγγελου τοῦ Παύλου τὴ βρίσκει πῶς ἔχει μεγαλειότητα ἀπὸ ὅλες τῆς ἄλλες ὑπὸ ἔποψιν φιλολογικῇ.

Κι' ἓνα ἄλλο. Δὲ μοῦ φαίνεται δὲ καὶ τόσο ἀπίστευτο τὸ ἀνέκδοτο γιὰ τὸν νάπη. Μήπως δὲν ξέρουμε ὅλοι μας ὅμοια γεννήματα τῆς καθαρεύουσας μῦθας ποῦ μᾶς δέρνει, ὅπως ἐτοῦτο π. χ. τὰ ψάρια εἶναι πτηνὰ (φτηνὰ); Καὶ ἂν ἐκείνη ἡ κυρία ἔκαμε διάκρισιν βαθμοῦ ἀπὸ τὸ ναυτὴν στὸ νάπη, ποῖος μᾶς λέει πῶς καὶ ἄλλη κυρία ποῦ εἶπε τὰ πτηνὰ, δὲν ἔκαμε κάποιαν διάκρισιν φτηνείας ἀπὸ τὰ πτηνὰ στὰ φτηνὰ καὶ δὲν ὑπέθετε στὸ βάθος τῆς καρδιᾶς της, ὅτι τὰ φτηνὰ—σὰν χυδαῖα ποῦ εἶναι—θὰ εἶναι καὶ λιγὰκι φτηνότερα ἀπὸ τὰ πτηνὰ;

Ὅπως κι' ἂν εἶναι καὶ γιὰ νὰ μιλήσουμε σοβαρῶς, δὲ μᾶς ἐπιτρέπεται, νομίζω, νὰ ἐκρηάζουμε δυσπιστίαν στὰ λόγια τοῦ κ. Κρουμβάχερ, ἔστω καὶ ἂν εἶναι διήγησις ἀπὸ δεύτερο χέρι, προκειμένου γιὰ ἓνα πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατο. Τώρα ἄλλο ζήτημα ἂν ἔπρεπε στὸ βιβλίον τοῦ κ. Κρουμβάχερ νὰ ἀναφέρῃ αὐτὴν τὴ σπάνια περίπτωσιν, ἡ ὁποία βέβαια, ὁμολογῶ καὶ ἐγὼ, δὲν εἶναι κατάλληλη γιὰ δεῖγμα χαρακτηριστικὸ τῆς καταστάσεώς μας. Ἀλλὰ αὐτὸ τὸ λαθὸν τοῦ σοφοῦ καθηγητῆ ἔπρεπε ὁ Βάγγος νὰ τὸ ἀφήσῃ νὰ πνιγῇ μέσ' στὸν ὠκεανὸ τῆς ἀγάπης ποῦ περιέχει τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κρουμβάχερ τὸ νὰ ζητοῦμε δὲ καὶ «καλὴν μεταχείρισιν» ἀπὸ ἓνα ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου ὁ ἀγνὸς φιλελληνισμὸς συναρπάζει τὸν ἀναγνώστη ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὡς τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας του, πολὺ φοβόμεναι μὲ τὴν ἀλήθειαν μήπως εἶναι σωστὴ ἀχαριστία.

Δικός σας

ΣΤ. Α. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

3

Τ' ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ ΜΑΣ

Ἐχει γράψῃ ὁ κ. Ἀννὸς ἐκτὸς ἀπὸ ἄλλα πολὺμορφα ἔργα καὶ τὴν κωμῶδιον «Ἡ Νίκη τοῦ Λεωνίδα». Ὅταν πρωτοπαρουσιάσθη, ἡ ἐπιτυχία της σημειώθηκε ὡς γέγονος. Τὴν βρῆκαν ὅλοι πολλὴ ἐξυμνῆσιν τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ ὁ κοσμάκης τὴ χειροκρότησε. Μὰ τὰ χειροκροτήματα αὐτὰ μ' ὅλο του τὸ δίκην μπορεῖ νὰ τὰ ζητήσῃ, ἂν ἦταν δυνατὸ ν' ἀσκηθῇ ἀπὸ τὸν τάφο του, ὁ μακαρίτης ὁ Πῶλ-δὲ-Κῶκ. Ἴσως νὰ φανῇ παράξενο τοῦτο. Καὶ ὅμως ἔμα διὰ τὴν καλὴν τὴν «Σαμψωνάκη τὸ Χοντροκέφαλο», ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἀστεία μυθιστορήματά του, θὰ βρῇ μίσην σὲ μερικὰ κεφάλαιά του, ὅλη τὴν ὑπόθεσιν καὶ ὅλα τὰ πρόσωπα τῆς «Νίκης τοῦ Λεωνίδα». Εἶνε ἐκεῖ καὶ ὁ ἐξ Ἀμερικῆς θεῖος καὶ τ' ἀνέψις του καὶ τὰ καμώματα τοῦ θεοῦ, ὅτι ἦρθε φτωχὸς γιὰ νὰ δοκιμάσῃ τὰ νήσια του τὴν ὑπόθεσιν ὅλ' αὐτὴν κίνου, καὶ τὸ φανέρωμν στὸ τέλος ὅτι ἔφερον Ἀμερικανικὰ δολλάρια καὶ ὅλα τὰ ἔξυπνα μὰ καὶ χοντροκομμένα ἐπιστάδια. Στὸ τέλος τοῦ

δεκάτου ἐνάτου αἰῶνα νὰ ἐμπνέονται δραματογράφοι καὶ κωμωδιογράφοι ἀπὸ τὸ Ρισμπούργ καὶ τὸν Πῶλ-δὲ-Κῶκ!

Νοιώθω, μὰ τὴν ἀλήθειαν, μεγάλην ἀηδίαν νὰ κάθουμαι νὰ γράφω τέτοια πράγματα μὰ ἔλα ποῦ εἶνε ἀνάγκη νὰ τὰ ποῦμε ὅλα γιὰ νὰ δειχθῇ καλλίτερα τὸ σύστημα τῆς ἐργασίας τῶν κυρίων αὐτῶν;

Στὴν ἴδια γρημὴν μὲ τοὺς παρὰπάνω μπαίνει καὶ κ. Πολ. Δημητρακόπουλος Πολυγράφος λόγιος ποιητῆς, διηγηματογράφος, μυθιστοριογράφος, δραματικὸς συγγραφέας, φιλόσοφος. Στεφανώθηκε πολλὰς φορὲς στὸ Λεσσαίνεο διαγωνισμὸν καὶ αὐτὸ εἶνε ἀρετὸν, νομίζω, γιὰ νὰ δειχθῇ τὴν ἰξίαν του. Ὁ ἄνθρωπος δὲν βρῆκεν ἀσχημὸν νῆχιν βοήθους καὶ ἐξόνους συγγραφῆς σ' ὅ,τι κι' ἂν ἔγραψε. Γι' αὐτὸν μπορεῖ νὰ πῇ κανένας ὅτι τὰ ἔργα του ἐγραφε ἡμεῖς τῇ συνηθείᾳ πᾶσι τοῖς ἑλλήνων λογιῶν Διαβάστε τὰ «Ἀπομνημονεύματα Ἀξιωματικοῦ» καὶ θὰ δῆτε πόσος Οὐγκὼ βρῖσκεται ἐκεῖ μέσα· σὲ κάθε σελίδᾳ σχεδὸν θὰ σᾶς χαιρετᾷ καὶ μὴ φράσῃ του, μὴ σκέψῃ του, σὰν παλιὰ γνώριμὸν σας. Τὸ ἴδιο καὶ στὰ δράματά του. Ἐλὼ πρόχειρον στὴ μνήμη μου τὸ «Γελοιοποιὸν τοῦ Βασιλέως». Ὁ κωμῶδης αὐτὸς γελοιοποιὸς—ἄνοστος, φιλόσοφος, χωρατατζῆς σὲ πολλὰς μεριὰς—εἶνε ἀεσφῶς τοῦ Τριβουλέτου, τοῦ κυριώτερου προσώπου τοῦ δράματος τοῦ Οὐγκὼ «Ὁ Βασιλεὺς διακεδάζεται» καὶ πρωτοεξιδερφός τοῦ γελοιοποιοῦ τοῦ «Βασιλέως Ἀληθ» τῆς περιφημῆς τραγωδίας τοῦ Σαίξπηρ. Σὲ κάθε ὁμιλίᾳ τοῦ Ἑλλήνα γελο-

ποιοῦ βρίσκεις τὰ λόγια καὶ τίς σκέψεις τῶν Ἀγγλῶν γάλλων συνδιδίων του καὶ τὴν ψυχὴν τοὺς ἀκόμη τὴν ἴδιαν. Δὲ χρειάζεται πολὺς κόπος γιὰ νὰ τὸ καταλάβῃ κανένας αὐτὸ φτάνει μόνον νὰ προσέξῃ λίγο. Ὅσο γιὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ δράματός δὲν ξεφεύγει καὶ πολὺ ἡ Ἑλληνικὴ ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ. Καὶ ἡ ἐκτέλεσις σχεδὸν ἡ ἴδια εἶνε.

Ἐγραψε καὶ κωμῶδιον ὁ κ. Δημητρακόπουλος, ποῦ τὴν λέει «Ἀπὸ τῆς Γῆς στὸν Οὐρανόν», ἑμμετρὴ καὶ μὲ κλασικὴν ὕψος. Καὶ θέβαιν δὲ μπορούσε νὰ γραφτοῦνε ἄλλοιως, ἀφοῦ συνεργάτης σ' αὐτὴν εἶνε ὁ Μολιέρος. Ὁ ἂν ἄνατος «Ἀμφιτρώων» τοῦ μεγαλειότερου κωμωδιογράφου τῶν αἰώνων ὕστερον ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνη, φοροσε πάλιν Ἑλληνικὰ ρούχα, ὅπως στὴν ἀρχαιότητα, καὶ ἦρθε νὰ μᾶς πῇ πῶς ἐπολιτιγραφεῖτο Ἑλληνας, γιὰ χατῆρι τοῦ κ. Δημητρακοπούλου, ποῦ ἐκόπιασε τόσο νὰ τὸν πᾶρῃ ἀπὸ τὸ Μολιέρο.

Γιὰ τὴν «Διδῶν» τοῦ ἴδιου συγγραφέα καὶ ποῦ ἐγράφηκε ὅτι εἶνε κλεμμένη ἀπὸ τὸ Ἰταλικόν. Αὐτὸ δὲ μπορεῖ νὰ τὸ βεβαιώσῃ κανένας, προτοῦ ἀποδειχθῇ φανερὰ ποῖα εἶνε ἡ Ἰταλικὴ «Διδῶν» καὶ ποῖος τὴν ἔγραψε. Νὰ λέμε μόνον καὶ χωρὶς ν' ἀποδείξουμε, δὲν εἶνε σωστὸ οὔτε καὶ τίπο.

Θέλησεν ὁκόμῃ ὁ κ. Δημητρακόπουλος νὰ φιλοσοφήσῃ μὲ καθαρὰ φιλοσοφίαν καὶ ἔγραψε τὰς «Δύο Διαθέσεις», ὅπου μᾶλιν ὁ πετεινὸς του. Τὸ πρᾶγμα κάνει πολλὴν ἐντύπωσιν γιὰ τὴν πρωτοτυπίαν του καὶ ἐκτινέται κάθε ἄν-

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ & ΠΡΑΓΜΑΤΑ

“ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ

αυστηρώς η χρήση του Ένας αντί του εις, καθώς και η χρήση πάσης λέξεως των γελοίων Ψυχαριστών».

Η απαγορευτική αυτή, η δια ροπάλου, σάν να ποίμε, διάταξις δὲν εἶνε γραμμένη στους τοίχους όπου δὲν υπάρχουν οὐρητήρια, οὔτε στὴν αἴθουσα ποῦ ὁ κ. Μιστριώτης ἐκφωνεῖ τοὺς μελιρρύτους ρητορικοὺς του λόγους, τοὺς γεμάτους ἀπὸ στομυλίουσάλεκτάδας, ρακιοσυρριπτάδας καὶ πολυτελέσι σισύρας.

Ἡ διάταξις αὐτὴ γιὰ τὴν ὁποίαν δὲν εὐθύνεται καθόλου οὔτε ἡ Ἀστυνομία οὔτε ὁ κ. Μιστριώτης, εἴρεται μέσα στὰ γραφεία Ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος καὶ χρησιμεύει ὡς εἶδος μπαμπούλα στους ἀτυχεῖς συντάκτες οἱ ὅποιοι κάθε στιγμὴ ποῦ σικκώνουν τὸ κεφάλι τους ἀπὸ τὸ χαρτὶ καὶ κοιτᾶζουν στὸν ἀπέναντι τοῦ τραπέζιού τους τοῖχο γιὰ νὰ βροῦν τὴν χαμένη ἐμπνευση, θὰ τὴν ἀντικρύσουν γραμμένη μετὰ μεγάλα μεγάλα γράμματα σ' ἓνα χαρτὶ, κολλημένο στὸν τοῖχο, ἀπέναντι στοῦ καθενὸς τὸ τραπέζι.

Τὸ κέφι του ὁ καθένας, θὰ μᾶς πῆτε, μετὰ τὴν δουλειά του καὶ μετὰ τὸν παρὰ του. Βεβαίως! Κανένας δὲν ἔχει νὰ πῇ τίποτε σ' αὐτό. Ἐχει ὅμως τὸ δικαίωμα νὰ πῇ ὁ καθένας—τὸ κέφι του—θὰ κάνει κι' αὐτὸς—δυὸ λόγια γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸν ἰδίως ποῦ ἀποδίδει στους Ψυχαριστὰς ἡ περιφωρημένη αὐτὴ ἀστυνομικὴ διάταξις καὶ νὰποδῶσῃ ἐκεῖνο ποῦ δὲν ὀφείλει νὰ δημοσιογραφῇ χρωστάμε στὸν Ψυχάρη καὶ στοὺς ὁπαδοὺς του.

Καὶ δὲν εἶνε μικρὸ τὸ χρέος μας. Γιατὶ ὁ Ψυχάρης, ὡστερ' ἀπὸ τὸ «Ταξιδι», του, μᾶς ἀνοίξε τὰ μάτια καὶ μᾶς ἔδωσε τὸ θάρρος νὰ γράψουμε μὴ γλώσσα κᾶπως Ἑλληνικώτερη καὶ ζωντανώτερη κι' ὅσοι ἀκίχη δὲν ἔχουμε τὴν δύναμιν ἢ τὸ κουράγιο νὰ τὴν γράψουμε τόσο ζωντανὰ καὶ τόσο στρωτὰ, ὅπως τὴν γράφει ὁ Παλαμᾶς στὰ φιλολογικὰ του χρονογραφήματα, ὁ Βερίκιος στὰ πολιτικὰ του ἄρθρα καὶ ὁ Ἡλιόπουλος στὴν φιλολογικὴ ἐπιφυλλίδα του.

ἄνθρωπος σὲ μὴ τέτοιαν ἐμπνευση. Μὴ ὁ πετεινὸς ἀπὸ τὸν κιστὸ ποῦ τὸν τιμώρησεν ὁ Ἄρης γιατί δὲ φώναζεν ὅταν ἦσαν ὁ πολέμοφρετος θεὸς μέσα στὸ δωμάτιο τῆς Ἀρροδίτης, πῶς ἔρχεται ὁ «Ἥλιος κι' αὐτὸς τοὺς εἶδε καὶ τοὺς μαρτύρησε στὸν Ἥραιστο, φοβᾶται πάντα καὶ φωνάζει τὴν ἀλήθειαν. Καὶ τώρα συνειδημένος στὸ φῶναγμα τοῦτο λέει: ἀνοίχτε τὸ Ἄ σ ο υ κ ι α ν ὸ στὸ δεύτερο τόμο καὶ θὰ με βρῆτε ἐκεῖ μέσα νὰ μιλήω σὺν ἀνθρώποις φιλόσοφοι· μάλιστα ὁ χρητισμένος τῶν χρητισμένων στυρογράφων ἔχει καὶ τὴν πράξιν αὐτὴν ὡς π ὁ ρ ω π ι κ ὡ ς ὁ λ ὶ λ η σ ε ν ἄ λ ε κ τ ρ ὡ ν». Κ' ἔτσι, μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν αὐτὴν, φεύγει ἡ πρωτοτυπία κι' ἀπομένει ἡ μίμηση.

Νομίζω περὶ τοῦ νὰ μιλήσω γιὰ τὸ γόυσίμο ποῦ ἔκαναν στους ξένους συγγραφεῖς, κι' ἄλλοι διάφοροι κύριοι λόγοι, ποῦ ζήλεψαν τὴν θεατρικὴν δάφνην. Θέλει πολὺ κουραστικὸ. Θὰ περιμένη ὅμως κανένας νὰκούσῃ καὶ κατὰ γὰρ τὴ «Σαπφῶ» τοῦ κ. Καλαποθάκη, ἀφοῦ μάλιστα εἶχε τὴν τιμὴν νὰ πειχθῇ καὶ στὸ Βασιλικὸ Θέατρο. Γι' αὐτὴ δὲν ἔχω τίποτε, γιατί δὲν εἶχε ποτὲ τὸ θάρρος νὰ πᾶω νὰ τὴν ἰδῶ. «Τὴ πράσινα φουστάνια» τοῦ κ. Καλαποθάκη, τὰ «Πά-ντ-ε-κᾶτρ», καὶ τὰ πατριωτικὰ ἄρθρα του στὴν ἐφημερίδα του, τὸ «Ἐμπρός», μοῦ λένε ἀρετὰ καὶ γιὰ τὴν ἀξία τῆς ἐξοχῆς τραγωδίας του. Καὶ εἶμαι ἀπ' ὅλα αὐτὰ πολὺ βέβαιος, πῶς ἡ «Σαπφῶ» δὲν εἶνε κλεμμένη· τὸ πολὺ-πολὺ ὁ κ. Καλαποθάκης νῆχῃ κλέψῃ τίποτε πα-

Ἀνοίχτε μὴ ἐφημερίδα, πρὶν τοῦ «Ταξιδι» —τὸ ὁποῖον σημειώνει σταθμὸν κάθε ἄλλο παρὰ γελοῖον στὸ σπουδαιότατον ζήτημα τῆς Ἑθνικῆς μας γλώσσας— καὶ ἀνοίχτε μὴ ἄλλη, ὡστερ' ἀπὸ τὸ «Ταξιδι», κι' ἀμέσως θὰ ὀρῆτε τὴν διαφορὰ: Ἡ πρώτη θὰ σᾶς φανῇ μούμια κλεισμένη μέσα στὸν σαρκοφάγο τῆς γλωσσικῆς ψευτιάς, κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη θὰ νοιώσετε νὰ ξεφεύγῃ δειλὰ δειλὰ στὴν ἀρχὴ καὶ θαρρετώτερα, ὅσο περνᾷ ὁ καιρὸς, κάποια πνοὴ ἀλήθειας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν οὔτε οἱ δημοσιογράφοι ἐζημιώθηκαν, οὔτε ἐκεῖνοι ποῦ διαβάζουν τὴς ἐφημερίδας τους.

Τί ἔκανε γιὰ τὴν Ἐπιστήμην καὶ γιὰ τὴν Φιλολογίαν ὁ Ψυχάρης, δὲν θὰ τὸ ποῖμε τώρα. Ἀρκεῖ νὰ ὁμολογήσουμε πῶς κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς δημοσιογραφίας, ἡ ὁποία γίνεται λίγος κωμικὸς ὅταν ἐκδίδει ἀστυνομικὰς διατάξεις εἰς βάρος του.

ΑΚΟΜΑ

δὲν ἐμάθαμε ἀν' ἐξόπνησε ἡ δυστυχισμένη κόρη Μαρία Δασκαλάκη εἰς θάρος τῆς ὁποίας τόσον ὠργίασε πρὸ ἐλπίων ἐβδομάδων ἀκόμη, ὁ ἐπίσημονικὸς Τσαρλατανισμὸς καὶ ἡ δημοσιογραφικὴ εἰδησομανία—κι' ἄλλος κοιμώμενος ἐξεφύτρωσε στὴ μέση, ὁ σιμὰ στὴ Τζιτζιφιὰς δύο ὁλόκληρους χρόνους κοιμώμενος Γ. Τζίνης.

Ἡ ρεκλάμα τῶν γιατρῶν, μ' αὐτὸν τὸν καινουργίον Ἐπιμενίδην, ἀφυπνίσθηκε πάλι καὶ οἱ ῥεποτερ ἀκόνισαν τὰ μολύβια τους. Καὶ κατὰ τὸ δρόμο ποῦ τραβᾷ τὸ πρᾶγμα, κάθε ἐβδομάδα θὰ μᾶς ξεφυτρώνει καὶ ἀπὸ ἑνὸς κοιμώμενος, κατ' ὅλου δὲ παράδοξον νὰ μάθουμε καμμιὰ μέρα καὶ τὸ τρομερὸ αὐτό—τὶ θαυμάσιον λαθρόκει γιὰ τὴν τελευταία ὥρα τῶν ἐφημερίδων—πῶς ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι κοιμῶνται τώρα τὸ καλοκαίρι ἀπὸ τὸ μεσημέρι ὡς στίς τέσσερις, χωρὶς νὰ ξυπνοῦν κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ οὔτε νὰ ῥᾶνε, οὔτε νὰ τραγουδήσουν, οὔτε νὰ διαβάσουν ἐφημερίδας.

Τι ἀνάποδοι ἄνθρωποι μὴ τὴν ἀλήθειαν. Μᾶς ξιππάζει ἕνας ὑστερικὸς ὕπνος καὶ μᾶς ἀφύπνουν καθολοκληρίαν ἀσυγκίνητους τόσα πρᾶγματα ποῦ κοιμούνται ἀξόπνητα, χρόνια καὶ χρόνια, στὸν τόπο μας. Γιὰ τὴν Δικαιοσύνην, γιὰ τὴν Φρόνησιν καὶ γιὰ τὴν ἀλήθειαν ἑθνικὴν Ἐπιμενίδης, ποῖος ἔγραψε ποτὲ δυὸ λέξεις καὶ ποῖος ἐζήτησε τὴν ἐπέμβασιν τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῶν φιλανθρώπων τὴν ἀρωγή;

τριωτικὰ ἄρθρα του καὶ νὰ τῆς δώσῃ τὸ στόμα τῆς ποιή- τρις τῆς Λέσβου.

Καὶ τώρα, μ' ὅλο τὸ δίκιο τους, μπορούνε μερικοὶ νὰ ρωτήσουν: ἀξίζει τὸν κόπο νὰ γίνεταί λόγος γιὰ ἔργα ποῦ δὲν ἔχουνε καμμιὰ θέση στὴν φιλολογίαν καὶ καμμιὰ σχέση μετὰ τὴν ἀληθινὴ τέχνην; Ἡ πρακτικὴ ἀντιμετώπιση αὐτῆς βεβαίως ὅλως πολὺ σωστὴ. Μὴ ἀπὸ τὴν ἄλλη μερίδα εἶνε ἀνέγκη νὰ γίνῃ λόγος, γιὰ νὰ φανερωθοῦν ποιοὶ εἶνε οἱ ἄνθρωποι, ποῦ ἔχουνε τὴν ἀπείτησιν νὰ πᾶν ὁ κόσμος στὸ θέατρο γιὰ νὰ δῇ τὰ ἔργα τους καὶ νὰ πληρώσῃ γιὰ τὴν ἀποδείχθῃ πῶς ἀνελικρύνει βρίσκειται μέσῃ στὸ ἔργο ὧν αὐτῶν, καὶ γιὰ πῶς λόγος δὲ μπορούσαμε ἀκόμα νὰχοῦμε καποιο θέατρο δικό μας τῆς προκοπῆς. Μὲ τέτοιαν ἐργασία ποῦ στηρίζεται στὴν ψευτιά, στὸ γέλασμα, στὸ δωδεκάμο τῆς ἀλήθειας, αἰώνιος σκοτὶς θὰ βασιλεύῃ στὸ θέατρό μας.

Τὴν ἰδίαν μέθοδον τῆς ἐργασίας ἀκολουθᾷ καὶ ὅσοι ἀννακατεύονται μετὰ τὴν κριτική. Νομίζω, πῶς τοὺς περισσό- τερους ἀπ' αὐτοὺς τὸ βῆρος τῆς λέξης καὶ τὸ βῆθος τῆς δὲν τοὺς κάνει καμμιὰ ἐντύπωση, παρὰ παίρνουν τὴν κριτική γιὰ τὸ πῶς εὐκόλο πρᾶγμα καὶ ἔτσι δὲ δειλιάζουν νὰ γράψουν γιὰ ὅλα κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις καὶ νὰ θέλουν μετὰ παιδικὴ ἀφέλεια νὰ μᾶς σαστίσουν μετὰ τὴν σοφίαν τους. Μὰ μετὰ τὸ νὰ θέλουν τέτοιαν δύσκολα κατὰ βάθος πρᾶγματα πελαγόνου μὲτ' ἰσχύος στὴν ἀρχὴ καὶ τότε ἀναγκάζουν- τα νὰ ζητήσουν βοήθειαν καὶ σωτηρίαν ἀπὸ τοὺς ξένους. Δείχνονται ὅμως καὶ ἄχαριστοι· γιατί δὲ φτάνει ποῦ σώ-

ΕΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΕ

ἐπὶ τέλους καὶ ἡ μελίρρυτος καὶ σεμνοτάτη ἀγό- ρευσις τοῦ κ. Βουδούρη ἐπὶ τῶν γνωστῶν μεταλλευ- τικῶν σκανδάλων καὶ ἡσύχασε ὁ κόσμος. Ὁ κ. πρῶτος Ἰπουργὸς καλὰ τὰ εἶπε, ἡ Βουλὴ καλὰ τάκουσε, ὁ κόσμος καλὰ τὰ ἐξετίμησε. ἀλλὰ με- ταξὺ τοῦ στόματος τοῦ κ. Βουδούρη καὶ τὸν αὐτίων τοῦ κόσμου εἶχαν μετολαθῇ τὰ νουθετήρια τῆς Βουλῆς καὶ γι' αὐτὸ τὰ λόγια ἄρσαν ἀπάνω σ' αὐτὰ ὡς μούχλα ἀρετῶν ἀρωμά τους.

Ἡ δημοσίευσιν ὅμως τῶν ἐπιστήμων κεμένων μᾶς ἔδωσε τὴν ἀληθινὴν εἰκόνα τῆς ἀβροεπειᾶς τοῦ κ. Βουδούρη. Μπράβο του! Ἰδίως ἐκεῖνο τὸ δρι- μύτατο καυτήριον κατὰ τῆς «Ἀκροπόλεως» ἦταν ἀ- μίμητο. Καὶ σεμνότατο—νὰ ἐξηγοῦμεθα. Δὲν ἄ- φησε τίποτε ποῦ νὰ μὴ τῆς πῇ τῆς Βουλῆς αὐτῆς. Οὔτε τὴν μεταφράσιν τοῦ Εὐαγγελίου τὴν ὁποῖαν ἀπεκάλεσε βρωμεράν, λησμονήσας ὁ εὐγενέ- στατος ὅτι ἡ «Ἀκρόπολις» κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐδημοσίευσεν ἀκόμη βρωμερώτερα πρᾶγματα, ὡς λ. χ. τοὺς λόγους μερικῶν βουλευτῶν καὶ μερικῶν πρῶτων Ἰπουργῶν.

Ἀς εἶνε! Αὐτὰ εἶνε ζητήματα ὅλως διόλου οἰκογενειακῆς φύσεως. Ἐκεῖνο ποῦ ἔχει κατὰ γε- νικώτερον χαρακτῆρα εἶνε ὅτι ἐνῷ εὐρέθηκε ἕνας βουλευτὴς νὰ διαμαρτυρηθῇ πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ δια- βάζωνται ἀπὸ τὸ βῆμα περικοπὲς ἐφημερίδας καὶ ὑποσταῖ ὑβρίζουν τοὺς βουλευτὰς, δὲν εὐρέθηκε ἕνας δημοσιογράφος νὰ διαμαρτυρηθῇ πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ δημοσιεύωνται λόγοι βουλευτῶν οἱ ὅποιοι ὑβρίζουν καπηλικώτατα ἓνα συνάδελφόν τους.

Ἐμάθαμε καὶ αὐτὸ, τὸ χαρακτηριστικώτατον, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἐδημοσιεύθηκε πούθεν. Ὅταν ὁ κ. Βουδούρης κόκκινος σὺν τὸν ἀστακὸ ἀπὸ τὸν θυμὸ ἐδιάβαζε ἀπὸ τὸ βῆμα τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο κομμάτι τῆς «Ἀκροπόλεως» γιὰ τὰ χάλια τῆς Βου- λῆς μας, ὅλ' οἱ βουλευταὶ εἶχαν λιγωθῇ ἀπὸ τὰ γέλια. Ἀποδείξει πῶς ἐπεδοκίμαζαν τὴν «Ἀκρό- πολι» δι' ἀληθῆ περὶ Βουλῆς ἐφθέγγετο.

ΕΝΑ ΣΧΕΔΙΟ

πατριωτικώτατο τοῦ κ. Σιληροῦ ἐμπιστευτικῶς μᾶς ἀνακοινώθηκε. Ὁ μέγας ἐθνικὸς εὐεργέτης δείχνει τὰ ψεύτικα δόντια του—τὰ ὅποια τόσον ἐπιτυχῶς ἐμπορεύεται στὴν Ἀγγλίαν—κατὰ τοῦ μονοπωλίου ἐπειδὴ ἔχει ἀποφασίσει ἤδη, ἀν' καταψηφισθῇ τὸ μονοπώλιο, νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸς στὰς σταφιδοφόρους ἐ-

ζουνται, καὶ οὔτε τοὺς τὸ γνωρίζουν καὶ χάρη' καὶ ἔτσι λησμονοῦν νὰ πούνε πόσα καὶ ποῖα πῆραν ἀπ' αὐτοὺς, μόνο τὰ παρουσάζουν ὅλα γιὰ δικὰ τους.

Βέβαια ἐδῶ δὲν πιστεύω νὰ περιμένη κανένας νὰ πῇ γιὰ τίς κριτικὰς, ποῦ ξεφουρνίζονται κάθε μέρα σὺν ἑ- σ τ ὶ τ ῆ ς ὡ ρ α ς κ ο υ λ ο υ ρ ὶ κ ι α στίς ἐφημε- ρίδας γιὰ κάθε καλλιτεχνικὴ ἢ φιλολογικὴ θέμα μετὰ τοῦ χρονογραφήματος. Μ' ἂν τύχῃ καὶ κανένας ἀπ' αὐτὰ στὸ δρόμο μου—μάλιστα ἀπ' ὅσα γράφουντε μετὰ ἐξίω τῇ ἀπὸ σοφοῦ τεχνοκρίτες—ποῦ ἀξίζει τὸν κόπον νὰ γίνῃ λό- γος, δὲ ὅλ' τὸ ἀφᾶτω στὴν πάντα.

Σὲ διάφορα περιοδικὰ ὅμως φανήκανε ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ μικρὰς ἢ μεγάλης κριτικῆς γιὰ δικὰ μας ἢ ξένα πρᾶγματα, ποῦ εἶνε ἀρετὰ νὰ μᾶς δείξουν τὸν τρόπο τῆς ἐργασίας τῶν περισσοτέρων κριτικῶν μας. Καὶ νομίζω πῶς δὲν εἶνε καθόλου ἄσκοπο νὰ φέρω πρῶτα γιὰ παράδειγμα κάποιες φιλολογικὰς σημειώσεις, γραμμένες σὺν κριτικῆς, γιατί ἀπ' τὰ μικρὰ θὰ φτάσουμε στὰ μεγάλα.

Στὰ περιοδικὰ «Διόνυσος» καὶ «Τὸ Περιοδικὸν μας» ἔχουν γραφῇ κάτι τέτοια. Ἐάφου «Τὸ ἱστορικὸν μυθιστό- ρημα» μετ' ὑπογραφῇ «Θ.—» στὸ «Περιοδικὸν μας». Αὐτὰ τὰ λίγα λόγια γιὰ τὸ Γαλλικὸ μυθιστόρημα τῆς ἐποχῆς μας δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ μὴ περίληψιν ἐνὶ ἑρ- θιδίῳ, ποῦ δημοσιεύθηκε στὸ «Mercure de France». Ἀν' δὲν ἦταν ὑπογραμμένο δὲ ὅλ' ἄλλα λόγια. Μὰ μετὰ τὸν τὸ γράμμα «τ» δείχνεται πῶς αὐτὸς ποῦ τῷ γράψε τὸ θί-

Η ΚΟΙΝΗ ΓΩΝΙΑ

(ἀκολουθῇ,